

GNOSTICISMUS A TRADIČNÍ ORTODOXIE

"Vyhybej se ... rozporům toho, co se mylně nazývá „poznání“ [gnosis]." (1. Tim 4:20).

A. Gnosticismus je: systém vykoupení/spasení

1. Stvořený svět je zlý.
2. Bůh jej vytvořit nemohl.
3. Stvořil jej podružný Bůh.

B. Jak můžeš být spasen?

1. Pokud máš božskou jiskru (duch-pneuma), můžeš při smrti uniknout ze svého těla.
2. Potřebuješ duchovní osvícení, aby ses na to připravil.
3. Osvícení poskytuje postava spasitele, která přichází z nebe,.
4. Sestupuje z nebe a objevuje se jako lidská osoba.
5. Při smrti duše uniká z tohoto světa a žije dál.

C. Jméno dané tomuto Spasiteli je Ježíš.

1. Události Ježíšova života, Ježíšovo učení a jeho smrt a vzkříšení jsou znehodnoceny. Historie je nedůležitá.
2. Můžeš žít "volným" životem bez kázně.
3. Vzkříšení je minulost: bylo neviditelné a "duchovní".

D. Gnosticismus je řecký filozofický systém, má některé podobnosti s biblickým křesťanstvím a může se s ním snadno zaměňovat.

E. Řečtí "církevní otcové" (Řekové s filozofickým zázemím) odmítli křiklavou formu gnosticismu, ale nepřijali snad lstivou formu gnosticismu a nepřčetli ji poté zpět do Bible nahrazující části biblického schématu krypto-gnostickým projektem?

Nebyl biblický Ježíš zakryt postavou gnostického vykupitele z nebe, která si vypůjčila Ježíšovo jméno? Nemusíme odloupnout "nálepku", abychom odhalili skutečného Ježíše, který byl skryt pod Ježíšem gnostickým?

Nad tím vším se zamyslete.

Následující citace, z nichž některé se opakují, ukazují, že přední odborníci na Bibli a na církevní dějiny si ustavičně stýskali, že to, co se učí jako křesťanství, je důležitým způsobem postbiblickou směsicí Bible kontaminovanou řeckým pohanstvím, nikoli vírou Bible nebo apoštolů. Příliv pohanství přímo ovlivnil naše chápání povahy člověka, toho, co se stane, když zemřeme, a naši budoucnosti jako nesmrtelných bytostí – znesmrtelných podle Bible pouze vzkříšením.

Pronikání řecké filozofie způsobilo, že "ortodoxie" přijala nebiblickou zásadu nesmrtelnosti duše. To zase vedlo k překroucení evangelia o Království.

Evangelíci a liberálové nahradili Boží království, přicházející při návratu Ježíše, "nebem" při smrti. Ježíšovo kázání evangelia bylo nepříznivě ovlivněno a evangelíci se dívají, proč jejich "evangelium kříže" postrádá sílu. Faktem je, že nejpodstatnější prvek evangelia – Království – byl vyloučen z populárního evangelia.

Příměš pohanství drasticky také ovlivnila identitu biblického Ježíše. Židovský monoteismus, v němž byl Ježíš vychován (Deut 6:4) a který potvrdil jako nejdůležitější příkaz ze všech (Marek 12:29 a násl.), byl odchýlen pod vlivem gnosticizmu.

Všichni se obáváme kontaminovaného jídla jako nebezpečí pro své zdraví. Měli bychom si však být vědomi i duchovní kontaminace, která zasáhla původní biblické učení kvůli našemu dosti ledabylému a neověřenému přijímání "tradice". Existuje spousta důkazů od odborníků, že dobré není všechno. Následující citace od uznávaných jmen a zdrojů, od špičkových odborníků na tomto poli snad dokáží otevřít oči (Skutky 17:11):

Proslulý slovník *Interpreter's Dictionary of the Bible*: "Žádný biblický text neopravňuje tvrdit, že duše je v okamžiku smrti oddělena od těla" (svazek 1, str. 803).

...proces helénizace, kterým křesťanství přejalo mnoho řeckých [POHANSKÝCH] myšlenkových vzorů, vedl odlišným směrem, když začala být eschatologická naděje vyjadřována v helénistických kategoriích. Irenej řekl: 'Je očividné, že duše Jeho učedníků také, kvůli čemuž Pán podstoupil tyto věci, půjdou **na neviditelné místo,** které jim Bůh přidělil, a **tam zůstanou až do vzkříšení,** čekající na tuto událost. Potom obdrží svá těla a vstávají v plném rozsahu, to znamená tělesně, stejně jako Pán vstal, přijdou do Boží přítomnosti.' Irenejovo tvrzení obsahuje koncept příbytku nebo očistce, ve kterém zůstává **duše** mrtvých až do všeobecného vzkříšení. Neměli bychom to odsuzovat jako odchylku od biblického učení, protože prosazovaný bod je **anti-agnostický. Irenej chtěl odmítnout gnostickou myšlenku, že na konci tohoto pozemského života duše okamžitě vystoupí do svého nebeského příbytku. Protože raní otcové bojovali proti pohanské myšlence, že část lidské osoby je prostě nesmrtelná, bylo důležité, aby prohlašovali, že neexistuje přímý výstup k Bohu. Jakmile zemřeme, život je u konce** (Christian Dogmatics, Braaten/Jenson, svazek 2, str. 503, sekci napsal Hans Schwartz, profesor protestantské teologie, University of Regensburg, Spolková republika Německo).

Všimněte si, že gnostická, pohanská myšlenka o duši, která jde při smrti do nebe, se nachází téměř ve všech současných denominacích. Přesto se to nedá vysledovat v Bibli. Záleží na tom, že církev ve jménu Ježíše vyučuje pohanství?

Principiální zmatek ohledně života po smrti, který tak prostoupil tradiční křesťanství, brilantně popsal Dr. Paul Althaus ve své knize, *The Theology of Martin Luther* (Fortress Press, 1966, str. 413, 414):

Naděje rané církve se soustředila na vzkříšení Posledního dne. Především ono uvádí mrtvé do věčného života (1 Kor. 15; Fil 3:21). Toto vzkříšení se děje člověku, nejen tělu. Pavel mluví o vzkříšení ne 'těla', ale 'mrtvého'. Toto chápání vzkříšení samo sebou chápe smrt tak, že ovlivňuje celého člověka.... **Tak byly původní biblické pojmy nahrazeny myšlenkami z helénistického, gnostického dualismu.** Novozákonní myšlenka vzkříšení, které se týká celého člověka, musela uvolnit cestu nesmrtelnosti duše. Poslední den také ztrácí svůj význam, neboť duše dostávají vše, co je rozhodující, dlouho před tím. Eschatologické napětí již není silně směřováno ke dni Ježíšova příchodu. **Rozdíl mezi tím a nadějí Nového zákona je velmi velký.**

Záleží na tom, že biblické myšlenky byly nahrazeny pohanskými, gnostickými myšlenkami?

Celý křesťanský systém, jak katolický, tak protestantský, je poškozen smísením Bible s cizími řeckými myšlenkami:

Náš postoj je, že přehodnocení biblické teologie pojmy řeckých filozofů bylo jak po staletí rozšířeno tak všude zhoubné pro podstatu křesťanské víry.... Vždy existovali Židé, kteří se snažili dohodnout s pohanským světem, což časem znamenalo smrt judaismu kvůli tomu všemu. Od počátku existovali křesťané, kteří se snažili o totéž. **... Ani katolická ani protestantská teologie není založena na biblické teologii. V každém případě máme nadvládu řeckého myšlení nad křesťanskou teologií** (N. H. Snaith, *The Distinctive Ideas of the Old Testament*, London; Epworth Press, 1955, str. 187, 188).

Církev, jak se rozvíjela po biblické době, byla postupně otrávena prvky gnosticizmu (pohanství). To ovlivnilo nejen pravdu ohledně toho, co se stane, když zemřeme, ale také ohledně ústřední totožnosti Ježíše, a mělo

za následek "ortodoxního", gnostického Ježíše:

Kdo může zastávat názor, že církev vůbec přemohla gnostickou doktrínu dvou přirozeností nebo valentínovského doketismu? Dokonce ani pozdější církevní koncily, které projednávaly kristologické problémy ve složitých, dnes těžko srozumitelných definicích, to nedokázaly; **jednota církve ztroskotala právě na tom** (Kurt Rudolph, *Gnosis: The Nature and History of Gnosticism*, Harper and Row, 1983, str. 372).

Zde je citace v plném rozsahu:

Raní křesťanští Otcové, především Irenej a Tertullian, se usilovně snažili nalézt formy, které činí srozumitelným převažující rozdělení jediného Ježíše Krista v negnostickém smyslu. Přesně řečeno, **neuspěli**. Již Harnack (církevní historik) byl nucen říci: "Kdo může zastávat názor, že církev vůbec překonala gnostickou doktrínu dvou přirozeností nebo valentínovský doketismus?" Dokonce ani pozdější koncily církve, které projednávaly kristologické problémy ve složitých a dnes těžce srozumitelných definicích, **to nedokázaly; jednota církve ztroskotala právě na tom...** Často se zapomínalo, že gnostičtí teologové považovali Krista za 'konsubstanciálního (=téže podstaty)' s Otcem dříve, než to církevní teologie **stanovila jako princip, aby zachovala jeho plnou božskost**.

Církevní otec Órigenés pomohl infiltraci gnosticizmu do "ortodoxie":

Órigenés systematickým způsobem vybudoval soubor výrazně redukovaných doktrín, které většinou byly **pokládány za křesťanské**. To se mohlo stát běžnými tradicemi, normou víry tím, že **udržovalo zdání, že se zachovává Písmo...** Nejprve ve své snaze ztotožnit Logos se Synem Božím, aniž by ohrozil Boží jedinnost a svrchovanost nebo popíral realitu synovství, předpokládal skutečný **vznik Syna ve věčnosti** z podstaty nebo přirozenosti Otce. Zatímco toto postavilo Syna do Božství, podřídilo ho Otcovi. Z hlediska pozdější ortodoxie to druhé bylo kacířstvím [tj. v pozdější ortodoxii, která až dodnes přežila, Syn nebyl podřízen, ale rovnocenný]. Za druhé, ve shodě se svým plánem původu všech věcí z nejvyššího bytí a návratu tam potvrdil, zdá se, konečné vrácení všech, dokonce i démonů, k Bohu. To se také stalo kacířstvím. Vzhledem k tomu však, že se Órigenovy spekulace staly zdrojem pozdějších doktrín o Trojici a dvou přirozenostech Krista, můžeme říci, že **gnostická hereze znovu vytvořená v Órigenovi připravila cestu pro ortodoxii**" ("Heresy," *Encyclopedia of Religion and Ethics*, svazek 6, 1964).

Žasli jste někdy nad tím, co je míněno "věčným plozením"? (Předpokládá se, že věříte tomu, že Ježíš je "věčně plozeným Synem", abyste byli pravověrní a způsobili pro spásu.) Plodit znamená přivést k bytí, způsobit existenci, začít. "Věčný" popisuje to, co nemá žádný začátek. "Věčné plození" tedy nemá žádný srozumitelný význam. Nemůžete přivést k bytí to, co vždy existovalo. Přesto je "ortodoxní" vírou ohledně Božího Syna. Není to jen rozpor sám v sobě, ale také se střetává s Gabrielovým prohlášením v Lukášovi 1:35, že početí v Mariině lůně (skrže svatého ducha) "zplodilo" Božího Syna, tj. přivedlo ho k bytí. Všimněte si také Matouše 1:20, že "to, co je v tobě počato [zplodeno], je z Ducha svatého". V Bibli neexistuje žádný "věčný Syn" (Syn je už z definice člověkem včas pocházejícím z jiného). Celá trinitární myšlenka "věčného syna" je mystifikace a fata morgána. Pro věřící je na čase, aby ji ve světle Písma zpochybnili.

Zde jsou některá prohlášení vůdčích učenců Oxfordu a Cambridge, jejichž studium je vedlo ke zjištění, že myšlenka vtělení "věčného Syna", která vede k nauce o Trojici, není biblická:

Doktrínu, že Ježíš je Bůh, který se stal člověkem, nelze v Bibli nalézt:

Vtělení, ve svém plném a vlastním smyslu, není něco, co je v Písmu přímo předloženo (*The Myth of God Incarnate*, ed. John Hick, SCM Press, 1977, str. 3).

Církevní Otcové od druhého století dále překrucovali Janova slova, aby vytvořili "ortodoxii":

... **patristická teologie jakékoli školy zneužívala tyto [janovské] texty** tím, že je vyjmula z kontextu a **dala jim význam, jaký jim Jan nikdy dát nezamýšlel**. Funkční jazyk o Synu a Duchu, který byl vyslán do světa Otcem, byl přepsán do jazyka věčných a vnitřních vztahů mezi Osobami v Božství, a **slova jako "plození" a**

"procesí" přetvořila do odborných pojmů, které novozákonní zvyklost prostě neopodstatňuje ("The Fourth Gospel and the Church's Doctrine of the Trinity," *Twelve More New Testament Studies*, SCM Press, 1984, str. 172).

Preexistence v Bibli neznamená, že Syn se stal člověkem, ale že Boží věčný záměr byl ztělesněn v lidské bytosti, v Ježíši Kristu. Význam titulu Boží Syn nemá v "ortodoxii" stejný význam, jaký má v Bibli:

V rámci křesťanské tradice byl Nový Zákon dlouho čten prizmatem pozdějších koncilních vyznání.... Mluvit o Ježíši jako o Božím Synu mělo v prvním století **velmi odlišný pojmový obsah** od toho, jaký měl někdy od Nikáje. Řeč o Ježíšově preexistenci [v Písmu] by se pravděpodobně měla ve většině, možná ve všech případech, chápat podobně jako preexistence Tóry, což by naznačovalo spíše věčný božský záměr [srv. 1 Pet 1:20], jenž je dosažen skrze něho, než preexistenci zcela osobního druhu (Maurice Wiles, *The Remaking of Christian Doctrine*, SCM Press, 1974, str. 53, 53).

Církev vyvolala dojem, že její učení o Kristu bylo odvozeno z Bible. Ale ve skutečnosti tomu tak není:

Kristologická doktrína nikdy nebyla v praxi získána pouze logickým odvozením z výroků Písma.... Církev obvykle v praxi (ač snad tvrdila, že tak činí v teorii), nezakládala svou kristologii výlučně na svědectví nového zákona (Maurice Wiles, *The Remaking of Christian Doctrine*, SCM Press, 1974, str. 54, 55).

Trojici nelze nalézt na stránkách Písma, nebo alespoň "ne snadno":

Protože Trojice je tak důležitou součástí pozdější křesťanské doktríny, je překvapující, že se tento termín v Novém zákoně neobjevuje. Rovněž rozvinutá koncepce tří rovných partnerů v Božství, jež se nalézá v pozdějších formulacích kréda, **nemůže být jasně vypátrána uvnitř hranic kánonu** ("Trinity," *Oxford Companion to the Bible*, Metzger a Coogan, ed., 1993).

Pavel neměl žádné učení o Trojici. Boží Duch nebo svatý Duch byl pro něj energií Božské povahy..." (Dr. C.A. Scott, profesor jazyka a literatury NZ, Westminster College, Cambridge, *Dictionary of the Apostolic Church*, sv. 1, str. 189).

Neustálého varování ohledně pohanství v naší verzi křesťanství nebylo dbáno. Po celou dobu historie křesťanství si spisovatelé prvního věhlasu stěžovali na problematický stav církevní teologie. Varovná poznámka zazněla od Jacquesa Ellula, když vyčlenil hlavní problém potíží Církve:

Dobře známý příklad proměny, kterému bylo podrobeno zjevení, je jeho **zamoření řeckou myšlenkou nesmrtelnosti duše**. Krátce to připomínám. V židovském myšlení je smrt totální. Neexistuje žádná nesmrtelná duše (všimněte si, že evangeličtí křesťané, "věřící v bibli", se přesto upisují víře v nesmrtelnou duši), žádné rozdělení těla a duše. Pavlovo myšlení je v tomto ohledu židovské. Duše patří do "psychické" sféry a je součástí těla. Tělo je celá bytost. **Při smrti nenastává oddělení těla a duše [církve neustále hájí opačné hledisko!]**. Duše je stejně smrtelná jako tělo. Ale existuje vzkříšení. Z nicoty, kterou se stane lidský život, Bůh znovu vytvoří bytost, která byla mrtvá. To je stvoření milostí; **Neexistuje žádná nám vlastní nesmrtelná duše. Řecká filozofie však zavádí mezi teology ideu nesmrtelné duše**. Víra byla rozšířena v lidovém náboženství a byla začleněna do křesťanství, ale je to úplná zvrácenost. . . Všechno křesťanské myšlení je svedeno na scesti touto počáteční proměnou, která přichází přes řeckou filozofii a kultu Blízkého východu. . . Víra v nebeskou nesmrtelnost duše vznikla ve druhé polovině pátého století př.n.l. na základě astronomie. Pythagorská astronomie radikálně přeměnila myšlenku na osud duše, kterou udržují středomořské národy ... Podstrkává pojem duše nebeské podstaty vyhoštěné do tohoto světa. Tato idea zcela **zamořuje** biblické myšlení, postupně nahrazuje prohlášení o vzkříšení a přeměňuje království mrtvých na Boží království (Jacques Ellul, *The Subversion of Christianity*, Eerdmans, 1986, str. 25).

Takový vhled do věci osvětluje škody, kterou utrpěla apoštolská víra. Existuje samozřejmě naléhavá potřeba opravy. Řetězec doplňujících se výroků od různých biblických odborníků směřuje stejným směrem: Náš systém interpretace Bible byl odveden do kanálů cizích biblickým zakládajícím otcům, ačkoli je slučitelný s pobiblickými řeckými "církevními Otcí":

Po většinu historie křesťanství byl Pavel špatně chápán:

Prvním úkolem exegeze (vysvětlující Bibli) je co nejvíce proniknout do historického kontextu autora a těch, pro které psal. Tolik z toho zahrnuje dostatečně neoceněných jak autorů tak adresátů. Tam, kde moderní čtenář si není vědom těchto sdílených domněnek a zájmů (nebo je k nim lhostejný), nebude možné slyšet text tak, jak měl autor v úmyslu, aby byl slyšen (a předpokládal, že tak bude slyšen). V tomto případě hlavní část tohoto kontextu je v sebechápání Židů a judaismu v prvním století a pohanů solidárních s judaismem. **Poněvadž většina dějin křesťanství a učenosti byla lhostejná vůči tomuto sebechápání, ne-li vysloveně k němu nepřátelská, správné ocenění Pavla v jeho interakci s tímto sebechápáním bylo prakticky nemožné**" (James Dunn, *Commentary on Romans 1-8, Word Biblical Commentary*, Dallas: Word Books, 1988, str. xiv, xv).

Moderní angličtí křesťané chápou Bibli nesprávně:

Moderní anglický křesťan dává slovům Nového zákona smysl odlišný od toho, který byl v myslích židovských pisatelů. Řečtina byla jazykem, který užívali, aby předali univerzální křesťanské poselství, ale jejich způsob myšlení byl do značné míry hebrejský. Pro úplné pochopení je nutné, aby moderní křesťan nejen studoval řecký text, ale též vycítil hebrejskou myšlenku, kterou se židovští pisatelé snažili sdělit řeckými slovy. Nemohu si nárokovat, že jsem v této věci velmi zkušený, ale udělal jsem dostatečný pokrok, abych zjistil, jak moc jsem v minulosti nesprávně vykládal Bibli. Stejně jako všichni vysvěcení křesťanští služebníci jsem z kazatelny, kterou nikdo nemůže obsadit bez povolení biskupa, mluvil dogmaticky, autoritativně; a hodně z toho, co jsem řekl, bylo zavádějící (David Watson, *Christian Myth and Spiritual Reality*, Victor Gallanz, 1967, str. 28, 29).

Pokud jde o biblické učení o údělu člověka, původní biblická pojetí byla nahrazena myšlenkami z helénismu a gnosticismu:

Naděje rané církve se soustředila na vzkříšení posledního dne; především ono povolává mrtvé do věčného života (1 Kor 15; Fil 3:21). Toto vzkříšení se stane člověku, nejen tělu. Pavel mluví o vzkříšení ne "těla", ale "mrtvého". Toto chápání vzkříšení samo sebou chápe smrt tak, že také ovlivňuje celého člověka ... **Tak [v tradičním křesťanském učení] byly původní biblické pojmy nahrazeny myšlenkami z helénistického gnostického dualismu.** Novozákonní myšlenka o vzkříšení, které se dotýká celého člověka, musela uvolnit cestu nesmrtnosti duše. Poslední den také ztrácí svůj význam, neboť duše obdržely vše, co je rozhodující, už dlouho předtím. Eschatologické [s výhledem do budoucnosti] napětí již není silně směřováno ke dni Ježíšova příchodu. **Rozdíl mezi tímto a nadějí Nového zákona je velmi velký** (Paul Althaus, *The Theology of Martin Luther*, str. 413, 414).

Křesťanské učení bylo přeměněno. Mesiášské naděje byly zapomenuty. Představa Božího království na zemi zmizela. Nesmrtnost při smrti převzala místo vzkříšení do Království na zemi:

Stejně jako všechny pojmy se mění význam náboženských odborných výrazů s měnicími se zkušenostmi a měnicím se pohledem na svět. Přenesením do řeckého světového názoru **bylo křesťanské učení nevyhnutelně upraveno – vskutku přetvořeno.** Otázky, které nikdy nebyly položeny, se dostaly do popředí a židovské předpoklady měly tendenci zmizet. Zejména byly **mesiášské naděje zapomenuty nebo přeneseny do nadsmyslové sféry mimo smrt.** Když se ve čtvrtém století říše stala křesťanskou, **představa o Kristově království na zemi,** které mělo být zavedeno velkým zápasem, zmizela a zůstala pouze vírou pokoutních skupin. Nesmrtnost – **filozofické pojetí** – nahradilo vzkříšení těla. Nicméně to pokračuje kvůli své přítomnosti v primárních zdrojích, ale již není rozhodujícím faktorem, neboť jeho předpoklad – **mesiášské království na zemi – byl zatměn.** Jako je tak změněno prostředí z židovského na řecké, tak jsou i základní náboženské koncepce ... Máme tedy podivné spojení – **náboženské doktríny Bible procházejí formou cizí filozofie** (G.W. Knox, D.D., LL.D, profesor filosofie a historie náboženství, Union Theological Seminary, New York, *Encyclopaedia Britannica*, 11th ed., sv. 6, str. 284).

Naše vyznání víry nás učí myslet z pohanského hlediska v rozporu s Novým zákonem:

Primární příbuzenství Nového zákona není s prostředím pohanským, ale spíše s dědictvím a prostředím židov-

ským ... **Často nás vedou naše tradiční vyznání víry a teologie, abychom mysleli v rámci pohanských, zejména v řeckých pojmech.** Víme, že **nejpozději ve druhém století** začalo systematické úsilí apologetů ukázat, že křesťanská víra zdokonalila to nejlepší z řecké filozofie ... Pečlivé studium Nového zákona musí zabránit jakémukoli trendu považovat Nový zákon za soubor dokumentů vyjadřujících myšlení pohanů. Přibuzenství této knihy je primárně a nesmírně s judaismem a se Starým zákonem ... **Nový zákon vždy mluví odmítavě o pohanských kultech a filozofiích a obvykle je přímočaře veřejně odsuzuje.** V podstatě souhlasí s židovským obviňováním pohanského světa ... Moderní církev často špatně chápe svůj vztah ke Starému zákonu a k Izraeli a často se uchyluje k upřednostnění řeckého postoje k pohledu na Nový zákon (F.V. Filson, *The New Testament Against Its Environment*, str. 26, 27, 43).

Nový zákon zůstává v podstatě židovský, ne řecký – ač v řeckém jazyce ... a lze ho s výhodou chápat pouze z historického hlediska přizpůsobeného judaismu, který poskytl rané církvi svou terminologii a celý svůj rámec myšlení (F.C. Grant, *Ancient Judaism and the New Testament*, str. 133).

Původní křesťanství bylo utopeno pod řecko-římskou kulturou; následek: překroucení původní víry:

Ačkoli akutní forma zesvětštění křesťanství v gnosticizmu byla odmítnuta, přesto **Církev... stále více ztrácela svůj prvotní charakter a byla přizpůsobena svému prostředí v řecko-římské kultuře.** Proces byl podporován apologety [mluvčími víry ve 2. století], zdá se, že byl zabrzděn Irenejovým vlivem, ale byl podněcován v alexandrijské teologické škole ... Tento vývoj způsobil rozhodné přetvoření směrnice víry v kompendium řeckého filozofického systému ... **Nemůžeme předpokládat, že víra, jakkoli doručena svatým, byla přiměřeně a s konečnou platností vyjádřena těmito řecko-římskými intelektuálními formami** ... Nelze obhájit, že víra byla vyjadřována církevními dogmaty vždy bez zatemnění nebo zkreslení. ... Musí se připustit, že křesťanský organismus nemohl uniknout ovlivnění tím, že byl přizpůsoben svému řecko-římskému prostředí; že tato akce a reakce byly nejen nutné, ale předpoklad vývoje lze tušit ... To však nevylučuje upřímné uznání skutečnosti, že existovaly rysy řeckého spekulativního génia a praktických římských mravů ne zcela souladných s osobitou schopností evangelia, takže **došlo k překroucení během postupu vpřed v následujícím vývoji** – sůl v kořeni ztratila část své chuti. Řecká metafyzika a Zákon **nesprávně vykládaly** jakož i vyjádřily evangelium" (A.E. Garvie, "Christianity," *Encyclopaedia of Religion and Ethics*, 1910, Vol. 588).

Vliv řecké filozofie na ranou křesťanskou teologii je příliš zřejmý, než aby byl zpochybněn" (G.P. Fisher *History of Christian Doctrine*, T&T Clark, 1908, p. 32).

Křesťané nechápou význam "Mesiáše" ani vizi jeho Království:

Křesťané z velké části ztratili smysl Ježíšova mesiášství. **A z velké části ztratili mesiášskou vizi.** Řecké jméno "Christos" znamená "pomazaný" a je to doslovný překlad hebrejského "Mašiach" – Mesiáš ... Křesťané, kteří myslí na Krista nebo o něm mluví, téměř zapominají na semitské slovo a myšlenky, které předkládá; ve skutečnosti zapominají, že Ježíš je především Mesiášem. Samotná myšlenka Ježíšova messiášství nechala jejich mysl nedotčenu. Když ztratili původní smysl slova "Kristus", mnzí křesťané také ztratili mesiášskou vizi, tj. očekávání božské budoucnosti, orientaci na to, co **přichází na zemi** jako rozuzlení současné éry dějin" (Lev Gillet, citován Hughem Schonfieldem v *The Politics of God*, str. 50, 51).

"Nebe" není tím, co Ježíš slíbil svým stoupencům, ač křesťané dnes neustále říkají, že je. William Strawson, soukromý učitel systematické teologie a filozofie náboženství, sepsal podrobnou studii o Ježíšovi a o budoucím životě a věnoval 23 stran zkoumání slova "nebe" v Matoušovi, Markovi a Lukášovi. Závěr:

U několika, pokud vůbec u nějakých, případů použití slova "nebe" existuje nějaká paralela s moderním obyčejem. Záznamy evangelií o životě a učení našeho Pána **nehovoří o jítí do nebe**, jak to ovšem činí moderní věřící. Spíše je důraz kladen na to 'nebeské', které sestupuje k člověku. ... Náš moderní způsob, jak se mluví o životě s Bohem jako o žití 'v nebi', není způsob, jakým o té věc imluví evangelia. **Zejména neexistuje žádný náznak, že Ježíš nabízí svým učedníkům po tomto životě jistotu 'nebe'** (str. 38).

Nebe jako budoucí příbytek věřících je [pojetí] nápadné svou nepřítomností v myšlení svatého Pavla. Druhý příchod je v Pavlových dopisech vždy z nebe, nejdříve v 1 Tes 1:10 a naposledy ve Fil 3:20 ... Možná považuje

za samozřejmé, že věřící budou mít své místo v mesiášském pozemském Království, o kterém si myslí, že není nutné je zmínit ("Heaven, *nebe*" *Dictionary of Christ and the Apostles*, svazek I, str. 531).

Ježíš nepřemýšlel o bezbarvé a čistě nebeské věčnosti, ale představoval ji sobě samému jako stav věcí, které existují na této zemi – ačkoli samozřejmě proměněné zemi – a ve své vlastní zemi (W. Bousset, *Jesus*, London: Williams and Norgate, 1906, str. 82).

Nastala katastrofa, když po smrti apoštolů byl židovský prvek v původním křesťanství vyloučen ve prospěch nového pohanského náboženství:

Vytvoření křesťanského náboženství nutně zahrnovalo ústup od učení Mojžíše, Proroků a Ježíše, které bylo stále více zatlačováno ... Jak napsal jeden křesťan-protestant: "Veký Boží vyvolený národ [Židé] byl brzy v katolické církvi zastoupen nejnepřiměřeněji. Pro církev samotnou to bylo neštěstí. To znamenalo, že církev jako celek selhala v chápání Starého zákona a že **místo myšlení hebrejského postupně řecké a římské začalo ovládat její rozhled: z této katastrofy se církev nikdy nezotavila ani v doktríně, ani v praxi** ... Má-li se dnes rozednít další velký věk evangelizace, potřebujeme znovu Židy ... Křesťanství je syntézou judaismu a pohanství. Jako takové je tak významným poškozením jako zběhnutí starověkého Izraele k mísení jejich náboženství s kulty Kanaánejců. Židé si tudíž nemají osvojit ortodoxní křesťanství, ale křesťané, pokud mají vskutku být Izraelity jako Boží lid, musí přehodnotit a očistit své názory víry a znovu získat to, co mají v podstatě společné se Židy, mesiášskou vizi (H.J. Schonfield, *The Politics of God*, str. 98, 99, citující Canona Goudge, *Essays on Judaism and Christianity*).

Na jakém základě bychom měli popírat, že Ježíš sdílel židovské přesvědčení?

Mnozí z nás si rádi myslí, že Ježíš popíral židovské přesvědčení ohledně nadpřirozeného zjevení a výlučné výsady, protože naše mysl je tak hluboce ovlivněna filozofickým způsobem, jak se dívat na věci. Máme však právo předpokládat, že věděl o nesprávnosti židovské víry? Byla nesprávná? Poněvadž nás ve dvacátém století přitahuje nežidovský univerzalizmus založený na filosofických způsobech myšlení, máme právo předpokládat, že musí být absolutní pravdou a božskou vůlí? Určitě musíme usilovat o nějaké důkazy. V evangeliích však neexistují žádné důkazy ..., a Jeho učedníci věřili pevně ve výlučnou hodnotu židovského náboženství po Jeho vzkříšení jako předtím (H.F. Hamilton, *The People of God*, sv I, str. 260).

Celý křesťanský systém, jak katolický, tak protestantský, je poškozen tím, že míchá Bibli s cizími řeckými myšlenkami:

Naše pozice je, že přehodnocení biblické teologie z hlediska řeckých filozofů bylo jak obecně rozšířené v průběhu staletí tak všude zhoubné pro podstatu křesťanské víry ... Vždy existovali Židé, kteří se snažili dohodnout s pohanským světem a to časem kvůli všemu takovému znamenalo smrt judaismu. Od počátku existovali křesťané, kteří se snažili o totéž ... **Ani katolická ani protestantská teologie není založena na biblické teologii. V každém případě máme ovládnutí křesťanské teologie řeckým myšlením** (N. H. Snaith, *The Distinctive Ideas of the Old Testament*, London: Epworth Press, 1955, str. 187, 188).

Církev, jak se rozvíjela po biblických dobách, byla otrávena prvky gnosticizmu:

Kdo může zastávat názor, že církev vůbec někdy přemohla gnostickou doktrínu dvou přirozeností nebo valentínovského doketismu? Dokonce ani pozdější církevní koncily, které projednávaly kristologické problémy ve složitých, dnes těžko srozumitelných definicích, to nedokázaly; **jednota církve ztroskotala právě na tom** (Kurt Rudolph, *Gnosis: The Nature and History of Gnosticism*, Harper and Row, 1983, str. 372).

Zatímco protestanti tvrdí, že Bible je pro ně autoritou, ve skutečnosti přijali řecky ovlivněnou verzi křesťanství, která se vzdává Bible:

Je zřejmý rozdíl mezi mentálními vzorci Nového zákona a většinou našeho navyklého křesťanského myšlení ... Vysvětlení tohoto kontrastu spočívá ve skutečnosti, **že historické křesťanské myšlení v tomto ohledu, stejně jako v jiných, bylo spíše řecké než hebrejské**. Požadovat, že se zakládá na Písmu, ve skutečnosti není

pravda, neboť se **zcela vzdalo mnoha biblických rámců myšlení** a místo toho přijalo řecké protějšky (H.E. Fosdick, *A Guide to Understanding the Bible*, Harper Bros., 1938, str. 93).

Církev jednu věc říká a jinou dělá:

Církev obvykle v praxi (bez ohledu na to, co snad tvrdila, že dělá v teorii) nezaložila svou kristologii [pochození toho, kdo je Ježíš] výlučně na svědectví Nového zákona (Maurice Wiles, *The Remaking of Christian Doctrine*, London: SCM Press, 1974, str. 54, 55).

Od druhého století začala nová forma křesťanství nahrazovat víru Bible:

Rozvinuté pohanské křesťanství takového druhu, které se začalo formovat na konci prvního století, má jen málo společného s Ježíšem nebo s vírou první generace. **Je to nové náboženství rozvinuté tak, aby nahradilo původní víru** (Don Cupitt, *The Debate About Christ*, str. 69).

V podstatě politický termín Boží království, Ježíšovo ústřední téma, byl v církvi i v akademických kruzích překroucen:

Protože Boží království vedlo k Ježíšově ukřižování, muselo mít politické konotace, které vládnoucí orgány v Jeruzalémě považovaly za nebezpečné. Je však překvapující, jak se snad zdá, že ani v církvi, ani v akademických kruzích nebyl Božím království přidělen politický význam, jak jeho původ a důsledky vyžadují. **Učená debata z velké části ignorovala jakékoliv zjevné politické rozměry království** (R.D. Kaylor, *Jesus the Prophet, His Vision of the Kingdom on Earth*, Westminster/John Knox Press, 1994, str. 70).

Symptomy nemoci křesťanské teologie jsou jasně vidět, když někteří současní evangelisté s důvěrou prohlásí, že Ježíšovo učení není ve skutečnosti základním jádrem víry:

Mnozí lidé si dnes myslí, že podstatou křesťanství je Ježíšovo vyučování, ale není tomu tak. Pokud čtete dopisy apoštola Pavla, které tvoří většinu Nového zákona, uvidíte, že téměř nic není řečeno o Ježíšově vyučování. V celém zbytku Nového zákona existuje málo odvolávek na Ježíšovo vyučování a v apoštolském krédu, nejobecnějším křesťanském vyznání, neexistuje žádný odkaz na Ježíšovo učení. Neexistuje ani odkaz na Ježíšův příklad. Jsou zmíněny pouze dva dny Ježíšova života – den jeho narození a den jeho smrti. Křesťanství se nesusťredí na Ježíšovo učení, ale na Osobu Ježíše jako vtěleného Boha, který přišel do světa, aby na sebe vzal naši vinu a zemřel za nás (D.J. Kennedy, "How I Know Jesus Is God," *Truths that Transform*, Nov. 1989).

Taková prohlášení se nám zdají být neblaze nesprávným čtením Nového zákona. Lukáš poskytuje tolik z Nového zákona jako Pavel (více, pokud není list Hebreům považován za Pavlův). Ačkoli kréda bohužel nevěnují pozornost Ježíšově učení, Pavel káže stejné evangelium jako Ježíš: "Boží slovo není pro Pavla přímárně příběhem o Ježíši Kristu, ale zachraňujícími výzvami od Ježíše Krista skrze ústa Jeho poslů" (J. F. Kay, "Theological Table-Talk: Myth or Narrative?" *Theology Today* 48, 1991, str. 330). Pavel nás směřuje k napodobování Ježíše, stejně jako on sám Ježíše napodobuje a varuje před jakýmkoli odklonem od Ježíšových slov (1 Kor 11:1; 1 Tim 6:3). Ježíšovo učení opakovaně zdůrazňuje potřebu věřit Jeho učení a poslouchat je; jen to je základem spásy (Mat 7:24-27; Mar 8:38; Jan 12:44-50). Apoštol Jan varoval církev před každým, kdo "jde příliš daleko a nezůstává v Kristově učení", a ztotožnil takový sklon s duchem Antikrista (2. Janův 7-9). Komentátoři popisují scestné učení, které Jan tak důrazně odsoudil. To, o co se snažili tito zastánci falešného učení v prvním století, bylo "rozbít jednotu záchranného slova života od historického Ježíše a hledat jinou cestu ke společenství s Bohem" (H.R. Mackintosh, *The Person of Jesus Christ*, T & T Clark, 1912, str. 121). Slib a slova Ježíše musí být hájena proti každé teorii, která je vzdaluje od středu víry. Zjevně jsou v některých podobách současného evangelia Pavel překroucen a Ježíš odmítnut. Proto je potřeba návrat k evangeliu, jak je kázal Ježíš.

Široce cirkulující traktát s titulem "What is the Gospel? (Co je evangelium?)" (uverejňený v The Billy Graham Evangelistic Association, 1980), který neobsahuje žádný odkaz na Boží království, prohlašuje, že Ježíš

"přišel udělat třídní dílo" a že "nepřišel především kázat evangelium ..., ale spíše přišel proto, aby mohlo být kázáno evangelium". Je obtížné smířit tato tvrzení s Ježíšovým prohlášením, že byl pověřen k samotnému účelu hlásat evangelium o Království (Lukáš 4:43; Marek 1:38).

Nelze příliš silně zdůraznit, že se z křesťanství, které není zakořeněno a zakotveno v historickém Ježíši, může vyklubat, že je právě jinou vírou. Pokud jsou lidé požádáni, aby "přijali Krista", aniž by se mluvilo o poselství o historickém Kristu, jak si můžeme být jisti, že "Kristus" není jen abstraktní symbol? Skutečná otázka je tedy podle slov Jon Sobrina,

zda tento Duch je Duch Ježíšův nebo nějaký nejasný, abstraktní Duch, který není nic jiného než sublimované zosobnění přirozených 'nábožných' osobních přání a tužeb. Je-li to tak, pak se nejen od Ježíšova Ducha liší, ale vlastně působí proti němu (*Christology at the Crossroads*, Orbis Books, 1982, str. 384).

Historie křesťanství by měla mezi účastníky bohoslužeb působit poplach. Kvůli protirozumnému přístupu k víře se mnozí rozhodnou zůstat v nevědomosti ohledně velkých otázek ovlivňujících jejich vztah s Bohem. Když teologové přemítají o stavu církve během staletí, často odhalují mimořádný odklon od historického Ježíše. David Kaylor píše:

Křesťanská víra se nesoustředila na historického Ježíše. Apoštolské krédo demonstruje pravdu tohoto prohlášení, neboť se rychle posune od 'narozen z Panny Marie' k 'ukřižován pod Pontským Pilátem'. Vynechání v krédu naznačuje, že roky ležící mezi narozením a smrtí Ježíše a jeho aktivity neměly žádný skutečný důsledek pro víru ... Z teologického a etického hlediska nestačí říci, že došlo k smrti a vzkříšení. Kdo byl Ježíš, kterého Římané popravili a Bůh vzkřísil z mrtvých, je záležitostí nejen pro historika, ale i pro teologa a věřícího. Historická postava Ježíše, nikoliv pouze duchovní Kristus, poskytuje pro křesťanskou víru svůj důvod k existenci a svou sílu způsobit změnu v osobním společenském životě (R.D. Kaylor, *Jesus the Prophet, His Vision of the Kingdom on Earth*).

Pokud Ježíš, jenž se prohlašoval za Spasitele, není zakotven v historické osobě zaznamenané v Novém zákoně, kdo ví, jaký druh Ježíše může být osvojen? Zdá se mi jasné, že Satan by mohl dobře hrát na slabosti náboženského ducha člověka tím, že představí Ježíše, který je pouze povrchně Ježíšem z Bible. Padělaný by však mohl být nejrafinovanější. Satanská strategie by tvrdě usilovala oddělit Ježíše od Jeho vlastního vyučování (vyloženého nejjasnější formou v Matoušovi, Markovi a Lukášovi). "Ježíš" pak může být pouze náboženským symbolem nabízeným jako duchovní všelék pro nemoci světa i jedince. Židovský, apokalyptický Ježíš, kazatel příští spravedlivé společnosti na zemi, by pak mohl upadnout do znevážení a temnoty. Jeho opětovný výskyt v kázání by se zřejmě zdál podivný a nechtěný dokonce i návštěvníkům bohoslužeb, kteří byli živeni stravou, které chyběly hebrejské složky Nové smlouvy.

Nejbezpečnější politikou proti klamu by bylo obnovit evangelium o Království v jádru všech kázání. To by zabezpečilo tendenci doplnit zapomenutého Ježíše.¹ Také by chránilo věřící před výstředním tvrzením vůdčího teologa, který poznamenal: "Co lze říci o historickém Ježíši, patří do sféry 'Krista podle těla'. Tento Kristus se nás však netýká. Co se dělo v Ježíšově srdci, nevím, a nechci vědět" (R.D. Kaylor, *Jesus the Prophet, His Vision of the Kingdom on Earth*). Tato tendence, méně nehorázně vyjádřená, trápí řadu teologic-

¹ Zdá se, že unitářská universalistická teologie se dostala do té samé pasti, před kterou Bible varuje (2 Jana 7-9). Traktát o unitářských universalistických pohledech na Ježíše říká: "Není možné popsat historického Ježíše, ale existuje mnoho jeho popisů ... Každý z nás si může představit historického Ježíše, jak si přeje... Důležitou stránkou osobní reality, se kterou se musíme vyrovnat, není historický Ježíš, ale myšlenka Ježíše, jaká existuje v naší současné kultuře ... Zdá se mi vzrušující věřit, že dokonalost, kterou jsme nasypali do postavy Ježíše, pochází z myslí lidských bytostí, z lidské představivosti a etické ctizádosti ... Jsem pro lepšího a lepšího Ježíše zrozeného ze snaživého srdce lidstva" (J. G. Mac Kinnon).

kých myšlenkových směrů, v neposlední řadě i směr, který degraduje Ježíšovo učení pouze na službu Židům a uplatňuje Jeho etické pokyny až pro budoucí tisíciletí.

Pravé obrození přijde, až křesťané připustí zpohanštělé křesťanství, které platí za skutečnou víru Bible, a vzdají se ho. Odborník na židovské kořeny pravého křesťanství pozoruje:

Studium posledních devatenácti set let odhaluje, jak církev opustila své původní židovské hnízdo a výrazně se distancovala od semitské kultury, která jí dala vzniknout. Církev málo dbala na Pavlovo nabádání, aby pokračovala v tom, co se naučila a věřila v kontextu svých hebrejských počátků. Spíše, jak se stávala stále více helezonizovanou svým posunem na západ přes středozemní svět, začala být odváděna k cizím učení (Marvin Wilson, *Our Father Abraham*, Eerdmans and Center for Judaic-Christian Studies, 1987, str. 166).

Současné křesťanství je zkreslením původní víry, protože vyrostlo z půdy řecké filozofie a opustilo svou hebrejskou živnou půdu:

Když se křesťanství oddělilo od judaismu, křesťanská víra se pokřivila (J. S. Spong, "The Continuing Christian Need for Judaism," *Christian Century*, Sept. 26, 1979, str. 918).

Platon, homosexuální řecký filozof, způsobil katastrofu bezprecedentního rozsahu. Takzvaní "církevní Otcové" přijali Platónovu doktrínu o podstatě člověka, která je naprosto nebiblická:

Nejdůležitějším faktem v dějinách křesťanské doktríny bylo to, že otec křesťanské teologie Órigenés byl platónským filozofem alexandrijské školy. Zasadil do křesťanské doktríny celé kosmické drama duše, kterou převzal od Platóna, a ačkoli později křesťanští otcové rozhodli, že převzal příliš mnoho, to, co zachovali, bylo stále ještě podstatou Platónovy filozofie duše ("The Greek Ideas of Immortality," *Harvard Theological Review* 52, July, 1959, str. 146, citováno Marvinem Wilsonem, *Our Father Abraham*, str. 168).

Co mohou křesťané dělat? Mohou se odevzdat serióznímu zkoumání Bible, aby objevili hebrejskou víru Ježíše a Pavla. Tento proces odhalí, že platónská myšlenka duše vedla ke:

1) klamně představě Mesiáše jako již existující "Osoby" v Božství. Podle Bible má Mesiáš být Davidovým lidským potomkem a obdařen mimořádnými schopnostmi ducha. Mesiáš určitě nesmí být zaměňován s jediným Bohem ve vyznání víry Izraele. Ježíšovo vyznání víry bylo vírou jeho vlastního židovského dědictví (Marek 12:29 a násl.). Křesťané by si měli osvojit toto vyznání, tedy ne "trojiční" krédo, které dluží za svůj původ řeckému spekulativnímu myšlení a bylo formálně zavedeno až 300 let po Ježíšově době. Preexistence Mesiáše jako osoby je judaismu naprosto cizí a lze ji vysledovat k órigenovské pohanské představě preexistence duše.

2) klamně myšlence, že křesťané při smrti "jdou do nebe" tak, že přežijí jako odtělesněná duše mimo tělo. Tato myšlenka je skrz naskrz platónská a zdá se jako provozní inventář většiny denominací a je neustále posilována při pohřebních kázáních. Přežití jako odtělesněná duše boří biblický pohled, že vzkříšení ze smrti při druhém příchodu Ježíše je jedinou cestou k nesmrtelnosti. Tertullian poukazuje na to, že Platónovo učení bylo, že okamžitý odchod odtělesněné duše byl údělem nejušlechtilejších, tj. homosexuálů!

3) klamně myšlence, že Ježíš je spíše Bůh než Boží Syn, což podkopává celou představu o Mesiášově smrti za naše hříchy. Podle Bible má nesmrtelnost jedině Bůh a Bůh zemřít nemůže. "Ježíš", který je Bohem, nemohl zemřít. Podle tohoto nebiblického plánu neexistuje reálná možnost vykoupení z hříchu.

Evangelium, jak ho učili Ježíš a Pavel, bylo dobrou zprávou o budoucím Božím království určeném k tomu, aby zavedlo na zemi zcela novou společnost, v níž budou křesťané s navraceným Mesiášem vládnout světu. Filozofická náhrada tohoto evangelia mluví o "přijetí Ježíše do srdce" s cílem při smrti přežít jako odtělesněný duch; chvála věnována vzkříšení je neupřímná. Vzkříšení je v NZ srdcem a jádrem křesťanské naděje spolu se vstupem do Království, až se Ježíš vrátí.